

Nr 267

Av herr **Hamrin** i Kalmar **m. fl.**, om viss ändring av vattenlagens bestämmelser rörande syneförrättning för torrläggning av mark, m. m.

Rätten att för torrläggning av egen mark utnyttja annans mark för vattnets avlopp och skyldigheten att ingå i torrlägningsföretag regleras av bestämmelserna i 7 kap. vattenlagen (VL). Enligt 21 § i detta kapitel utgör all mark, som beröres av ett dikningsföretag, i avseende å företaget en samfällighet (dikningssamfällighet). Delägare i dikningssamfällighet är enligt 23 § skyldig att taga del i kostnaderna för samfällighetens torrläggning. Samma grunder för delaktigheten i företaget, som gäller för torrläggning, skall enligt 34 § tillämpas vid fördelning av skyldigheten att underhålla dike. Särskild prövning av frågan om underhållsskyldighet kan enligt 36 § fjärde stycket ske endast där dike upptagits utan föregången syneförrättning. Sker syneförrättning för dikes upptagande blir alltså frågan om underhållsskyldigheten därmed avgjord. Vad nu sagts om dikning gäller enligt 37 och 49 §§ jämväl vattenavledning och invallning.

Frågan om torrläggning upptages vid syneförrättning enligt 10 kap. VL. Enligt 7 kap. 59 § kan, om jämkning av utlåtande vid syneförrättning erfordras, vattendomstolen föreskriva sådan jämkning. Dessa jämkningsmöjligheter är dock ytterst begränsade. Någon mera allmän möjlighet att på nytt upptaga frågor, som avgjorts vid lagligen gällande syneförrättning, föreligger icke. Har sådan förrättning skett och blivit för framtiden lagligen gällande, kan ny syneförrättning avseende samma företag över huvud taget ej ske.

Det föreligger emellertid ett påtagligt behov av att sådana möjligheter tillskapas. Som exempel kan nämnas följande.

Om fastighetsindelningen inom dikningssamfällighet genom laga skifte eller ägoutbyte ändras, kommer skyldigheten att för framtiden underhålla dike att oberoende av ändringen häfta vid de fastigheter, till vilka vid tiden för syneförrättningen marken inom dikningssamfälligheten hörde. Även om sådan fastighet efter ändringen av indelningen kommit att ligga helt utanför dikningssamfällighetens gränser och alltså ej längre har behov eller nytta av att diket vidmakthålles, ligger för framtiden underhållsskyldigheten kvar på densamma. Det är uppenbart att det i sådana fall är erforderligt att frågan om underhållsskyldigheten prövas på nytt.

Även ett flertal andra exempel på behov av ny syneförrättning kan ges. Marken inom dikningssamfällighet kan efter syneförrättning ha fått ett helt annat användningssätt än tidigare. Frågan om torrläggningens utförande på visst sätt kan också ha kommit i ett väsentligt annat läge genom ett ingripande utifrån, t. ex. byggande av en väg inom eller i närheten av dikningssamfälligheten, eller genom annat ändrat förhållande.

En jämförelse kan härför göras med lagen om enskilda vägar. Enligt 65 § denna lag kan, om ändrade förhållanden inträtt, envar sakägare påkalla frågans återupptagande vid ny förrättning. Det är angeläget att någon motsvarande bestämmelse införes i vattenlagen.

Om syneförrättning för torrläggning sker i samband med laga skifte, vore det givetvis olämpligt att fördela underhållsskyldigheten på grundval av den gällande fastighetsindelningen. Därvid skulle uppkomma de olägenheter, som nyss anförts. Å andra sidan är det i allmänhet ej möjligt att låta syneförrättningen vila till efter laga skiftets fastställelse, enär frågan om upptagande av dike lämpligen bör avgöras före laga skiftets avslutande. Frågan om skiftesläggningen är ju beroende av dikenans placering, och dessutom bör i allmänhet torrläggningsarbetet påbörjas och helst även slutföras, innan laga skiftet avslutas. Det synes alltså vara nödvändigt att vid syneförrättning ge förrättningsmännen och sakägarna möjlighet att upptaga enbart anläggningsfrågan och låta underhållsfrågan bero. Sådan möjlighet föreligger enligt lagen om enskilda vägar vid byggande av enskild väg.

Som förut sagts skall frågan om underhållsskyldighetens fördelning bedömas efter samma grunder som gäller för anläggningskostnadernas fördelning. Kostnad skall i princip fördelas efter totala båtnaden av torrläggningen. Genom en ändring i vattenlagen den 25 maj 1945 infördes som båtnad av torrläggning, utom den höjning av jordens alstringsförmåga (i förarbetena benämnd alstringsbåtnad) som förut gällt, även förmånen av förbättrade betingelser för marks brukning eller användning för annat ändamål (i förarbetena benämnd brukningsbåtnad). Det synes emellertid vara klart att denna brukningsbåtnad icke i alla fall bör äga någon betydelse när det gäller frågan om fördelning av underhållsskyldigheten. Frågan om grunderna för fördelning av underhållsskyldigheten synes alltså böra utredas.

Med hänvisning till vad ovan anförts hemställer vi,

att riksdagen ville hos Kungl. Maj:t begära den utredning och de åtgärder som erfordras för ändring av vattenlagen i ovan berörda delar.

Stockholm den 25 januari 1957

Mac Hamrin

Fridolf Jansson
i Benestad

John G. Löfroth

Hans Levin